

REVISTA QUINZENAL

ARTS * LITERATURA * CIENCIES

Preus de subscripció: trimestre	1 pesseta
Fóra de ciutat, trimestre	1'15 »
Número solt, ab folletins	15 cèntims
Número endarrerit, ab folletins	25 »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

CARRER DE MERCADERS, 38

SUMARI: Per equivocar-s'hi!, del Comte de Villiers de l'Isle Adam, traducció de Melcior Cases. — Tinc por d'un beset, de Paul Verlaine, traducció de Joaquim Ruyra. — Petits poemes en prosa, de Carles Baudelaire, traducció de P. Prat Gaballí. — Les noces de Fèlix Gras, de Frederic Mistral, traducció de Maria Antonia Salvà. — De l'album de París, de Paul Leclerc, traducció de S. Rusiñol. — Saviesa, de Paul Verlaine, traducció de P. Prat Gaballí. — Torquato Tasso, tragedia de Goethe (continuació), traduhida per En Joseph Leonart. — Una especialitat, de Multatuli, traducció de Krater. — Rondalla de l'home aixerit, per Assumpta Tubert. — *, per Alfons Maseras. — L'aplec de Santa Llucia, per Salvador Genís. — El poll del soldat, per La senyora Pepa. — Nova. — Anuncis.

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

«Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Industria», Montjuic de Sant Pere, 12, pral. Llibreria «L'Avenç», Ronda Universitat, 20, y en la Redacció y Administració de la nostra Revista.

PER EQUIVOCAR-S'HI!

(DEL COMTE DE VILLIERS DE L'ISLE ADAM)

Dardant on ne saít où leurs globes tenebreux.
BAUDELAIRE

UNA freda matinada de Novembre jo davallava pels molls ab un pas apresurat. Un xim-xim gelat mullava l'atmòsfera. Vianants negres, ombrejats per paraigües deformes, s'entrecreuaven.

La Sena engroguenda arrastrava'ls seus barcos mercants semblants a escarabats desmesurats. Damunt dels ponts el vent batia bruscament barrets, que llurs possessors disputaven a l'espai ab aquestes actituds y aquestes contorsions l'espectacle de les quals es sempre tant penós pera l'artista.

Les meves idees eren palides y boiroses; la preocupació d'una cita de negocis, acceptada, desde la vetlla m'atormentava l'imaginació. Se'm feia tard: resolguí soplujar-

me sota'l ràfac d'una portalada, desde on me seria més avinent de fer signe a qualque cotxe de lloguer.

A l'instant mateix vaig ovirar, tot justament al costat meu, l'entrada d'un edifici quadrat, d'aspecte burgès.

S'havia aixecat dintre la boira com una aparició de pedra, y, malgrat la rigidesa de sa arquitectura, malgrat la boirina trista y fantàstica de que estava envolquellat, vaig reconèixer-hi tot seguit un cert aire d'hospitalitat cordial qui'm va serenar l'esperit.

— De segur, — vaig dir-me, — els hostes d'aquesta casa són gent sedentaria. Aquest llindar convida a aturar-s'hi: la porta es oberta y tot.

Doncs, lo més polidament del món, l'aire satisfet, barret en mà, — fins rumiant un madrigal pera la mestressa de la casa, — vaig entrar-hi, somrient, y vaig trobar-me, a pla terror, davant d'una especie de sala ab sostre de vidre, pel qual la claror queia, lívida.

A les columnes hi havia penjats vestits, tapa-boques, barrets.

Taules de marbre eren disposades per tot arreu.

Varis individus, les cames estirades, el cap alt, els ulls fixes, l'aire positiu, semblaven meditar.

Y els esguards eren sense pensament, les cares color del temps.

Hi havia carpetes obertes, papers despleats al costat de cascun d'ells.

Y jo vaig reconèixer, llavors, que la mestressa de la casa, ab l'aculliment cortès de la qual ja havia comptat, no era altra que la Mort.

Vaig examinar els meus hostes.

Ben cert, pera escapar als mals-de-cap de l'existència amoinadora, la major part dels que ocupaven la sala havien assassinat llurs cossos, esperant aixís una mica més de benestar.

Tot escoltant el brugit de les aixetes de coure, encastades a la paret y destinades a arrosar quotidianament aquestes despulles mortals, vaig sentir el rodolar d'un cotxe. Va aturar-se davant de l'establiment. Llavors vaig fer-me la reflexió de que la meva gent de negocis esperaven. Y vaig tornar-m'en, pera aprofitar la bona fortuna.

El cotxe acabava, en efecte, de vomitar, al llindar de l'edifici, uns colegials alegres que tenien necessitat de veure la mort pera creure-hi.

Vaig dirigir-me al carruatge buid i vaig dir al cotxer:

— Passatge de l'Opera.

Qualque temps després, en els bulevards, el temps va semblar-me més cobert, falta d'horisont. Els arbustes, vegetacions esquelets, tenien l'aire, ab les cimalles de les llurs branquetes negres, d'indicar vagament els pietons an els agents de policia, ensonyats encara.

El carruatge volava.

Els passants, a través dels vidres, me donaven l'idea de l'aigua que corre.

Una vegada arribat al terme de la carrera, vaig saltar a l'acera y vaig ficar-me en el passatge, obstruït per cares pensivoles.

Al seu extrem vaig ovirar, tot justament davant per davant de mi, l'entrada d'un cafè, — avui consumit en un incendi cèlebre (car la vida es un somni), — y que era relegat al fons d'una especie de cobertic, sota una volta quadrada, d'aspecte trist. Les gotetes de pluja que queien damunt dels vidres superiors enfosquien encara la pàlida llum del sol.

— Ací m'esperaven, — vaig pensar, — la copa a la mà, l'ull brillant y menyspreant el Destí, els meus homes de negocis.

Vaig tombar, doncs, el botó de la porta, y vaig trobar-me a pla terror, dintre una sala on la claror queia de dalt, pel vitratge, lívida.

A les columnes hi havia penjats vestits, tapa-boques, barrets.

Taules de marbre eren disposades per tot arreu.

Varis individus, les cames estirades, el cap alt, els ulls fixes, l'aire positiu, semblaven meditar.

Y les cares eren color del temps, els esguards sense pensament.

Hi havia carpetes obertes, papers despleats al costat de cascun d'ells.

Vaig examinar aquests homes.

Ben cert, pera escapar a les obsessions de l'insoportable consciencia, la major part dels que ocupaven la sala havien, ja feia molt de temps, assassinat llurs «ànimes»,

esperant aixís una mica més de benestar.

Tot escoltant el brugit de les aixetes de coure, encastades a la paret y destinades a afrosar quotidianament aquestes despulles mortals, el record del rodolar del carruatge me revingué a l'esperit.

— Veritablement, — vaig dir-me, — cal que aquest cotxer hagi sigut atacat, a la llarga, d'una especie d'estupidesa, pera portar-me, després de tantes circumvolucions, simplement al nostre punt de partida.

No-res-menys, ho confesso (si fos possible l'equívoc), EL SEGON COP D'ULL ES MÉS SINISTRE QUE'L PRIMER.

Vaig tancar, doncs, en silenci, la porta vidriera y vaig tornar-me'n cap a casa meva, — ben decidit, despreciant l'exemple, — y sortís lo que volgués, — *a no fer mai negocis.*

MELCIOR CASES, trad.

no cloc la parpella
y estic tot inquiet.
Tinc por d'un beset.

JOAQUIM RUYRA, trad.

PETITS POEMES EN PROSA

(DE CARLES BAUDELAIRE)

EL MIRALL

UN home de faç espantable entra y es mira en el mirall.

— Per què us mireu en el mirall, si no més us hi podeu veure ab disgust?

L'home de faç espantable respon:

— Senyor, després dels immortals principis del 89, tots els homes són iguals en drets. Doncs jo tinc, com tot home, el dret de mirar-me, ab gust o disgust: això es qüestió de la meva mateixa consciència.

En el nom del bon sentit jo tenia, sens dubte, tota la raó; més, a la vista de la Llei, ell no estava pas equivocacat.

TINC POR D'UN BESET

(DE PAUL VERLAINE)

Jo temo a un beset
talment que a una abella:
no cloc la parpella
y estic tot inquiet.
Tinc por d'un beset.

No obstant, amo a Guida
y els seus ulls gentils.
La forma es garrida,
ses mans senyorils.
Quant amo a la Guida!

Ja es Sant Valentí.
Dec, y el cor no gosa,
dir-li aquest matí
la... terrible cosa.
Quin Sant Valentí!

Ella m'es promesa
feliçment... y tant!
Però quina empresa
la d'està un amant
davant sa promesa!

Jo temo a un beset
talment que a una abella:

EL RELLOTGE

Els xinos veuen l'hora que es en els ulls dels gats.

Un dia un missioner, passejant a les aföres de Nankin, va adonar-se de que s'havia oblidat el rellotge, y preguntà a un xicotet quina hora era. El pillet del Celest Imperi va dubtar de moment; però desseguida, refent-se, respongué:

— Us ho vaig a dir.

Pocs instants després reaparegué tenint en el braç un magnífic gat, y mirant-lo, com se diu, en el blanc dels ulls, afirmà sense titubejar:

— No es encara de bon troç el mig dia.

I era veritat.

Pera mi, si jo m'inclino vers la bella Felina, la tant ben anomenada, que es l'honor del seu sexe, l'orgull del meu cor y el perfum del meu esperit, sia de nit, sia de dia, a plena llum o a l'ombra opaca, al fons dels seus ulls adorables jo hi veig sempre l'hora distintament, sempre la mateixa: una hora vasta, solemniat, gran com l'espai, sense divisions de minuts ni de segons; una

hora immòbil que no es marcada en els rellotges, y es lleugera com un sospir, ràpida com un esguard.

Y si algun importú vingués a distreure-m mentres el meu esguard reposa sobre aquest deliciós quadrant; si algun geni malèvol y intolerant, algun dimoni del contra-temps vingués a dir-me:

— Què mires ab tant anhel? Què cerques en els ulls d'aquest esser? Hi veus l'hora, mortal pròdic y peresós? — jo li respondria sense dubtar: — Sí: hi veig l'hora: es l'Eternitat.

No es això, senyora, un madrigal verament meritori, y tant enfàtic com vós mateixa? En veritat he tingut tant plaer en brodar aquesta pretenciosa galanteria, que no us demanaré res, en cambi.

UBRIAGUEU-VOS

Cal estar sempre ubriac. Tot es això, aquesta es l'única qüestió. Pera no sentir l'horrible farcell del Temps qui pesa sobre les vostres espatlles y vos aplanava cap a terra, cal que us ubriagueu sens treva.

Més, de què? De vi, de poesia o de virtut, a gust vostre. Més, ubriagueu-vos. Y si alguna volta, sobre les grades d'un palau, sobre l'herba verda d'un cementir, a la solitud de la vostra cambra, us desveltieu, l'ubriagament ja disminuït o desaparegut, demaneu al vent, a l'onada, a l'estrella, al aucell, al rellotge, a tot lo que fuig, a tot lo que gemega, a tot lo que roda, a tot lo que parla, a tot lo que canta, demaneu-li l'hora que es; y el vent, l'onada, l'estrella, l'aucell, el rellotge, us respondran:

— Es hora d'ubriagar-se! Pera no esser els esclaus martiritzats del Temps, ubriagueu-vos, ubriagueu-vos sempre! De vi, de poesia o de virtut, al vostre gust.

P. PRAT GABALLÍ, trad.

LES NOCES DE FELIX GRAS

(DE FREDERIC MISTRAL)

Vora del riu, a Sant Roumié,
hi ha una moreneta
que dins el prat, sota un moré,
cull flors de campaneta.

Cantem l'amor, cantem l'amor,
l'amor que nos marida!
Cantem l'amor, l'amor, l'amor,
l'amor y sa florida!

Un segador gentil passà
ab cor de flama ardenta.
De la montanya ve an el pla,
brandant sa falç lluenta.

Cantem l'amor... etc.

El segador, meravellat
de veure tal bellesa,
capell en mà, s'es aturat
a fer-li l'escomesa.

Cantem l'amor... etc.

Y ab un somris d'ulls encantats
li diu: «Bella fadrina,
vols que seguem tots dos plegats?
Vols dar-me ta mà fina?»

Cantem l'amor... etc.

»T'emmenaré per allà lluny,
y a plena soleyada.
Obrint camí pel blat de Juny,
farem bella segada.

Cantem l'amor... etc.

»Jo apilaré, tu lligaras.
Quin goig farem de veure!
Quan tindré set, quan seré laç,
llavors me daras beure.

Cantem l'amor... etc.

»Y a plena falç jo segaré
somnia y meravelles,
y dins ta falda abocaré
una garba d'estrelles.»

Cantem l'amor... etc.

La bella jove respongué:
«Caldrà dir-ho a mon pare;
pot ser te vulgui per garbè,
ell que'n cerca un per ara.»

Cantem l'amor... etc.

Y tot això se va cumplí
com si fos cosa escrita.
La Poesia refflorí...
Y ma cançó ja es dita

Cantem l'amor, cantem l'amor,
l'amor que nos marida!
Cantem l'amor, l'amor, l'amor,
l'amor y sa florida!

MARIA ANTONIA SALVÀ

Juny de 1906

DE L'ALBUM DE PARÍS

(DE PAUL LECLERC)

EL MARREC

Es com un gran botifarró de roba, perquè encara no té cames.

El seu cos fa flaira de pa calent, té'l cap tot roig, y de sa boca, que vessa, en surten bombolles de saliva.

Es més calvo que si tingués cent anys, té'ls ulls d'un blau de porcelana, y li agrada mastegar ab les genives un capsiró d'ivori o un goç de goma.

Se passeja en els braços de sa mare, dorm de dia y plora de nits, vol arregar la llum, y quan fa una ganyota diuen que fa una rialla.

Ses manetes, ab els cinc dits oberts, les revolca per sa cara, com dos crancs de color de rosa. Si'l mires te diu papa, y t'agafa'l nas per la punta.

LA CAMBRA DE L'INFANT

La cambra clara, aont el sol li agrada mandrejar entremig de les cases, una cambra aont el Gran Fuster, el seu Fill y el Borriquet hi caminen cent vegades, aont el vell Politxinella, ab la cama trencada, troba un silló vora del foc.

Per la finestra's veuen les teulades: se veu un poble extrany de xemeneies y penells, y allí, en el cel, les orenetes voltant-los.

Els mobles són senzills y de bona estada; rústics com mobles de fòra, una mica caixes, un bon troç trencats, criats bons y fidels, que han envellit a la casa. El pilot de joguets rebot ab alegria per la porta d'un ample armari; un goç de goma jeu per terra; y per l'esclatxa d'un calaix surt la ganyota d'un dimoni. Un aire de tendror

banya'ls objectes tots; tots semblen somriure al llitet blanc, que ab les seves cortines blanques, trencadiç com una joguina, allí posat al mig de la cambra, sembla talment una barca, una barca de veles blanques, navegant cap al Destí.

s. RUSIÑOL trad.

SAVIESA

(DE PAUL VERLAINE)

Oh Déu meu, vós m'haveu ferit d'amor,
y la ferida es encara vibranta.
Oh Déu meu, vós m'haveu ferit d'amor.

Oh Déu meu, m'ha tocat vostre flagell
y servo encara viva la cremada.
Oh Déu meu, m'ha tocat vostre flagell.

Oh Déu meu, hi comprès que tot es vil
y en mi ha sigut la fè de vostra gloria.
Oh Déu meu, hi comprès que tot es vil.

Mon ànima s'anegui en vostre Vi;
uniu ma vida al Pa de vostra taula;
mon ànima s'anegui en vostre Vi.

Ací teniu la sang que no hi vessat,
ací teniu la carn de sofrí indigne;
ací teniu la sang que no hi vessat.

Ací teniu mon front avergonyit,
per escambell de vostres peus dolcíssims;
ací teniu mon front avergonyit.

Ací teniu mes mans qui no han feinat,
per les brases ardentes y l'encens;
ací teniu mes mans qui no han feinat.

Ací mon cor, qui ha bategat en va,
per bategà ab espines del Calvari;
ací mon cor, qui ha bategat en va.

Ací mos peus, els frívols caminants,
pera acudí a la veu de vostra gracia;
ací mos peus, els frívols caminants.

Ací ma veu, ressó pobre y ridícol
pera acusar-me y fer la penitencia;
ací ma veu, ressó pobre y ridícol.

Ací mos ulls, llanties sense claror,
pera encendres ab plors de la pregaria;
ací mos ulls, llanties sense claror.

Ai de mi, Vós, Déu de perdó y d'ofrena,
que es gran, que es gran la meva ingratitude!
Ai de mi, Vós, Déu de perdó y d'ofrena!

Déu de terror y Déu de santedat,
com es negre l'abisme del meu crim!
Déu de terror y Déu de santedat,

Vós, Déu de pau, de goig y de dolcesa,
tota ma por, totes mes ignorances;
Vós, Déu de pau, de goig y de dolcesa.

Vós les sabeu, oh misericordiós,
y que soc el més pobre entre'ls més pobres;
Vós ho sabeu, oh misericordiós!

Més del que tinc, Déu meu, jo vos ho donc.

P. PRAT GABALLÍ, *trad.*

TORQUATO TASSO

Tragedia de GOETHE

TRADUHIDA PER EN JOSEPH LLEONART

ACTE SEGON

(Continuació)

ESCENA IV

ALFONSO. ELS D'ABANS

ALFONSO

En quina lluita inesperada us trobo?

ANTONIO

Me veus, oh Príncep, conservant ma calma
davant d'un home dominat de l'ira.

TASSO

T'imploro com a un déu que ab ta mirada,
que amonesta, em deturis.

ALFONSO

Parla, Antonio.

Respon-me, Tasso: com ha entrat a casa
la discòrdia? Digueu-me, y a vosaltres
com es que us hagi pres, esgarriant-vos
del camí de l'usança y de les rectes
lleis dels homes honrats, arrebatant-vos
fins a torbau-se'l seny. No puc entendre-ho.

TASSO

Jo crec que no'ns coneixes bé, mon Príncep.
Aquí hi ha un home que es tingut per savi
y per prudent, que ab traidoria'm tracta
com fan els barroers, sense criança.
M'hi acosto, confiat, y ell me menysprea;

ab benvolè incansable'l persegueixo,
y, amarg y més amarg, no s'aconhorta
fins que la gota de ma sang més pura
la torna verinosa ab ses paraules.
Perdona! M'has sorprès en la follia.
La culpa es d'ell, si jo m'he fet culpable.
Ell ha ventat violentment la flama
que ha pres en mi y que a tots dos ens crema.

ANTONIO

Se l'han endut les ales del Poeta!
Primer de tot m'has preguntat, mon Príncep;
que'm siga, doncs, permès, ara que calla
l'exaltat orador, que jo enraoni.

TASSO

Oh, sí! Si n'ets capaç, lletra per lletra
digues lo que ha passat, y cada gesto
y cada mot davant del jutge mostra-ls.
Ultratja-t tu mateix altra vegada,
declara contra tu mateix: t'escolto
ab el batec del cor tranquil, com sempre.

ANTONIO

Si encara tens quelcom per di, enraona;
sinó, guarda silenci y no'm destorbis.
Si soc jo, si es aquest malalt de febre
qui ha portat la renyina, aquell qui siga,
que té rahó o no'n té? No pot respondre-s
ara mateix.

TASSO

Per què? No es la primera
pregunta quin dels dos es raonable?

ANTONIO

No pas com li acomoda de pensar-ho
al seny ilimitat.

ALFONSO

Antonio!

ANTONIO

Honro, senyor, ta voluntat, prò fes que calli.
Quan hauré acabat jo, que ell continuhi,
y tu judicaras. Poques paraules.
No puc pledejá ab ell, no m'es possible
acusar-lo, tampoc jo defensar-me,
ni la reparació puc proposar-li.
Perquè en aquests moments no es home lliure.
Sospesa damunt d'ell hi ha una lley dura,
que no més pot alleugerir ta gracia.
M'ha provocat y m'ha retat en lluita;
no ha amagat davant teu la espasa nua.
Y a no haver sigut tu, senyor, que entrases
per posar-hi les paus, a aqueixes hores
fóra també culpable y sentiria-m
avergonyit davant de ta presencia.

ALFONSO (*a Tasso*)

Has mal obrat.

TASSO

Mon cor, senyó, em perdona,
 com el teu igualment deu perdonar-me.
 Sí, té raó: l'he provocat, la lluita
 soc jo qui l'he rompuda; més, oh Príncep,
 si sabessis com m'ha ferit sa llengua
 maliciosa ab paraules escullides,
 y com ses dents, ab afilada rabia,
 han filtrat el verí dins de mes venes,
 com ha fet creixe més y més la febre,
 no pots pensar-t'ho! Ab freda indiferencia
 m'ha resistit, fins a arribà a exaltar-me.
 No'l coneixes, ni may podras coneixe-l.
 El portador de l'amistat més bella
 he sigut envers ell, y més ofrenes
 les ha llençat per terra; y, si mon ànima
 no s'hagués inflammat, de ton amparo
 y de està al teu servey seria indigne
 per sempre més. Si envers les lleys fallia,
 oblidant aquest lloc, perdona-m, Príncep!
 Damunt de cap trespol dec rebaixar-me
 ni dec pacientar que m'humiliin.
 Si aquest cor, siga on vulga, may te falta,
 faltant-se a sí mateix, llavors castiga
 y d'aprop teu per sempre més desterra-m.

ANTONIO

Ah! Que poc que li pesen an el jove
 les càrregues més dures; ell s'espolsa,
 com la pols del vestit, les seves culpes.
 Fóra cosa admirable si la força
 d'encís de la poesia no entenguessim,
 que's complau en fer cosa de joguina
 de lo impossible. Prò que tu, mon Príncep,
 y tots els teus vassalls, tingueu tal acte
 per un no res, no puc arribà a creure-ho.
 La majestat extén el seu amparo
 damunt de tot aquell que se li acosta,
 com se sol fé ab un déu, y a l'acostar-se
 al temple immaculat on té l'estada.
 Com al peu de l'altar, vençuda's troba
 tota passió al llindar del seu hostatge.
 Cap arma hi brilla, cap paraula d'odi
 s'hi sent, y fins l'ofensa s'aconhorta
 sens demanar venjança. Prou lloc queda
 en despoblat per moure-s'hi la furia.
 Aquests murs els alçaren els teus pares
 sobre ciments segurs. Un santuari
 digne d'ells afermaren, y ab grans càstics,
 prudents y rectes, eixa pau vetllaren.
 Desterro, presó o mort queyen assobre
 del culpable. Cap títol li valia,
 la pietat no feya tornà enrera
 el braç del dret; fins el malvat temia.
 Y ara acaba en deliri l'ira boja,
 en aquest lloc de les costums honrades,
 després de llarga pau. Senyor, què ordenes,

quin càstic esculleixes? Car, qui gosa
 caminà entre les fites massa estretes
 del seu propi dever, si no l'amparen
 la lley y la fermesa del seu príncep?

ALFONSO

Més me dicta'l meu cor, no apassionant-se
 de lo que l'un y l'altre podeu dir-me;
 no haver de judicar m'agradaria;
 fóra mellor senyal que no pas ara,
 puix la raó y la culpa aquí s'uneixen.
 Si Antonio't feu ofensa, com demanis
 tindrà de reparar-la. A mi'm plauria
 el sê escullit per decidir. Tu, Tasso,
 ets ara com un pres pel teu delictes,
 prò ablaneixo la lley per tu: et perdono.
 Aparta-t de nosaltres. Resta en cambra.

TASSO

Oh, príncep, es aqueixa ta sentència?

ANTONIO

No reconeixes la bondat del pare?

TASSO (a Antonio)

Primer de tot, ab tu no hi enraono.

(A Alfonso.)

Ta severa paraula m'empresona
 a mi, el lliure. Doncs que així's compleixi.
 Faré que en lo més fons el meu cor calli
 per respectar ta voluntat sagrada.
 Es nou per mi, tant nou que puc apenes
 reconeixe-m a mi y a tu y al seti
 ont ens trobem. Més an aquest, mon Príncep,
 aquest, prou que'l conec! Ni una paraula
 vull dir més, y tinc molt callat encara,
 que podria y deuria dir. Els llavis
 me resten muts. He fet algun delictes?
 Al menys sembla que'm tenen per culpable.
 Y me diu el cor que la presó mereixo.

ALFONSO

Ab més rigor que jo t'ho prens, oh Tasso!

TASSO

No ho entenc, tal com es, no vuy dí entendre-ho;
 no soc cap criatura, més podia
 pensar-ho abans. Una claror sobtada
 m'apareix, prò sobtada's torna a fondre.
 Sols sento ma sentència y m'hi doblego.
 Ja n'hi ha prou de dir paraules vanes!
 Has oblidat el lloc on te trobaves,
 has mirat com si fos arran de terra
 el sant enclòs dels deus, y ara l'aplana
 la caiguda imprevista. Pren l'espasa
 que'm donares quan vareig anà a França
 seguint al Cardenal: sense cap gloria
 l'he cenyida, prò sense avergonyir-me'n.
 Me despullo del dò ple d'esperança,
 ab el cor dolorit.

ALFONSO

No sabs comprendre
lo que sento per tu.

TASSO

Ma sort ja es dita:
no cal pensar-hi més. Per ma desgracia,
m'exigeix el destí que renunciï
a un altre dò més preciós encara.
No escau al presoner portar corona:
soc jo mateix qui'm trec del cap la gala
que per sempre'm semblava concedida.
Encara no era l'hora de donar-me
la ventura més gran, y ara castiguen
ma vanitat, robant-me-la tant prompte.
Te prens lo que ningú podia pendre-t,
lo que no dóna un déu dues vegades.
Als humans ens envien dures proves;
no podriem portar-les, no donant-nos
la natura la santa lleugeresa.
De jugà ab béns fóra de preu, ensenya
el generós atzar; perquè'ns en fugí
un bé que may retorna, les mans nostres
estan obertes. Ab eix bés s'uneixen
els plors que't tenen de fê etern. Permesa
ens es la tendra mostra de feblesa.
Com no plorar, si lo d'eterna dura
no està segur davant de la ruina?
Aplega-t a l'espasa, que en mal'hora
de tu va fer-se indigne, per desgracia.
Com en la llosa del valent reposa
damunt la tomba de la ditxa meva
y la meva esperança. Les rendeixo
a tos peus, car quan tu enutjat te mostres,
qui es ben armat? Y a aquell que desconeixes,
quin ornament, senyor, li pot escaure?
Me'n vaig com pres y espero la sentència.

*(Se'n va. A una senyal del Príncep un criat
alça de terra l'espasa y la corona y s'ho
emporta.)*

ESCENA V

ALFONSO Y ANTONIO

ANTONIO

On s'esgarria'l jove? La sort seva
y lo que val, ab quins colors s'ho pinta?
La joventut, migrada e inexperta,
se creu un ser triat y sens parella;
tot s'ho permet sobre de tota cosa.
Sent que'l castiguen, y vol dí aquest càstic
fê un bé al donzell, que'ns té d'agrahí l'home.

ALFONSO

De castigat ja ho es, y pot-ser massa.

ANTONIO

Si vols tenir clemencia ab ell, deslliura-l,
y allavors fallaran les nostres armes.

ALFONSO

Aixís serà si ho dicta la sentència.
Prò, diga-m, com ho has fet per exaltar-lo?

ANTONIO

Com ha sigut jo no sabria dir-ho.
L'he ferit com a home tal vegada,
prò al cavaller no l'hi he fet ofensa;
y, tot y estant airat, ni una paraula
ha dit indigne d'ell.

ALFONSO

Així'm semblava
la vostra lluita, y lo que abans pensava,
lo que m'has contat ara m'ho assegura.
Quan hi ha desavinensa entre dos homes,
el culpable y el bo solem confondre.
No hauries d'enutjar-lo: dirigir-lo
t'escauria més bé. Encara es hora,
No re ha passat que demanés baralles.
Mentres jo tinga pau desitjaria
gaudir-ne a casa meva. Posa
l'avinensa altre cop, que res te costa.
Confia a Eléonora Sanvitale
la tasca d'ablanir-lo ab dolços llavis:
llavors hi entres tu en nom meu, tornant-li
la llibertat completa, tot captant-te
sa confiança ab mots sincers y nobles.
Tant aviat com pugues fer-ho, fes-ho;
li parlaras com un germà y un pare.
Vuy la senyal de pau abans d'anar-nos en;
y per tu, quan ho vols, no hi ha impossibles.
Val més retardà una hora la partida,
y que les dames ab dolcesa acabin
lo que tu començares; y d'aqueixa
impressió violenta, a la tornada,
no'n trobarem ni rastre. Se veu, Antonio,
que lo que sabs no vols que se t'oblidi.
Acabes de dû a terme alguna empresa,
y já retornes per cercar-ne una altra.
Espero que també eixiras d'aquesta.

ANTONIO

Estic confós, y veig en tes paraules,
com en un clar mirall, la culpa meva.
Al generós, senyor, que mentres mana
persuadeix, no pesa d'obehir-lo.

UNA ESPECIALITAT

(PARABOLA MODERNA)

— A veure si, sense pendreu's-ho a bro-
ma, sabeu explicar-me què es una *especia-
litat*.

— Ni tinc la costum de fer broma ni es

ara l'ocasió de fer-ne: el tema es massa trist. Una especialitat es un personatge que, durant la seva vida, ha deixat descuidades moltes coses a fi de guanyar el premi de mediocritat en el concurs dels practicants a determinat ofici. Una especialitat es qualsevol que, havent-se tornat cec a força de mirar un punt determinat, s'imagina tenir el dret de ser o semblar miope pera totes les altres coses. Una especialitat...

—Agafaré, si voleu, d'una altra manera'l raonament. Heu vist alguna vegada escombrar el carrer?

—No ab tanta freqüència com demana la netedat; més, alguna vegada.

—No heu sentit néixer mai el desitg d'arrancar l'escombra de les mans de l'escombrador y d'ensenyar-li com s'ha d'escombrar?

—Molt sovint.

—Doncs, després de l'ideal que us heu creat de l'art d'escombrar, escombren més bé?

—La mà sobre'l cor, sobre la meva ànima, sobre la meua salut, sobre'l meu honor y a consciència, davant dels déus y davant dels homes, no.

—Molt bé. Acceptat aquest punt, pregunto si a un escombrador semblant el creieu capaç de sostenir una consulta jurídica, de curar les angines als vostres fills, d'amortisar el deute nacional, d'inventar les arts de l'impremta, de descobrir les Amèriques, etc., etc.?

—La mà sobre'l cor, l'ànima, etc., vull dir-ho més alt: no!

—Doncs, bé: aquest escombrador que no sab escombrar y que no coneix altre ofici que'l de no saber escombrar, es una *especialitat*.

MULTATULI

(Traducció de KRATER)

RONDALLA DE L'HOME AIXERIT

UNA vegada hi havia un home que tenia un ase que no sabia què fer-ne, perquè no li servia per res, y per Sant Lluç l'home va voler anar a fira a Olot. Per comptes de donar a l'ase'l morralet de la grana, li va

donar el sarronet aon posava'ls diners. Vet-aquí que, anant pel món, l'ase rossegava'ls duros, y, es clar, tal com els menjava, després els feya.

Tot-hom que trobava li deya:

—Bon home: mireu què fa'l vostre ase. Reculliu-ho.

Y ell responia:

—Ja ni menos en faig cabal: ho deixo estar. L'estable de casa n'està tot ple.

Vet-aquí que, caminant, va trobar-ne un que li va dir:

—Que no 'l voldrieu vendre aquest ase?

—Cah!—va respondre.—De cap manera. Quan tinc de fer alguna paga, vaig a l'estable, n'ompleno un sac y pago.

—Veneu's-el, home!—li va dir l'altre.

—Us en donaré 800 unses.

—No, no,—deya l'home. Però, tant y tant va pregar-lo, que, vaja, li va vendre.

Aquell, tot content, a l'arribar a casa seva, va donar grana a l'ase, y ja no'n va voler fer més de duros.

Allavores el que havia vingut l'ase va dir a la seva dòna que, dels dos conills iguals que tenien, ell se n'emportava un al camp; que ella fes un bon dinar, y així, quan hi aniria aquell que li havia comprat l'ase a reclamar-li (que de segur tornaria), el tornarien a enganyar.

Tal fet, tal dit. S'en va anar cap al camp a llaurar, emportant-se'n un dels dos conills iguals. L'altre home, veient que l'havien enganyat, tot enfadat s'en va anar a trobar-lo, y a l'arribar allí va preguntar a la dòna pel seu marit. Ella li va dir que era al camp, y l'home se n'hi va anar. Quan el va veure va cridar-li que l'havia enganyat, y que això y que allò, y l'altre, tot xano xano, li va dir:

—Home, assossegueu-vos. Si no fa duros es que vós no n'hi deveu donar; però, vaja, deixeu-ho córrer: ja ho arreglarem; anirem a dinar y després parlarem.

Se va treure 'l conill del sarró y li va dir a cau d'orella:

—Ves: digues a la dòna que'ns arregli un bon dinar.

Y va deixar fugir el conill, que va pegar un salt y va perdre-s de vista.

Aquell home li va dir:

—Voleu dir que aquest conill portarà'l recado a casa?

— Vaya si hi anirà! Y, sinó, anem a provar-ho.

Se'n van anar cap a casa y van trobar que la dòna ja tenia un bon dinar amanit, y li van ensenyar com tenien el conill dintre'l cau. Es clar! Com que'n tenien dos de iguals!

L'home, tòt admirat, va dir-li:

— Em convindria un conill com aquest. Me l'haurieu de vendre.

— No ho faré pas, per ma vida, perquè a mi també'm va molt bé.

L'un que me l'haveu de vendre, l'altre que no, tant y tant va perfidiejar, que per fi li va vendre pel mateix preu que l'ase.

Quan el va tenir, tot anant-se'n cap a casa, va voler fer la prova y, agafant el conill, li va dir a l'orella:

— Vés a casa meva y digues a la dòna que'm faci un bon dinar. — Y va deixar anar el conill, que, quan se vegé lliure, va arrencar a fúgere. Quan ell va arribar a casa seva y va veure que havia sigut novament enganyat, tot enfadat s'en va tornar cap a trobar a l'altre.

Mentres tant l'home aixerit va dir a la seva dòna que matés un goç molt gros que tenien; que de la sang viva en fes una botifarra, que se la rotllés pel coll, y així, quan tornaria aquell, faria veure que la mataria y tornarien a guanyar més diners.

Vet-aquí que l'endemà arriba l'home enganyat a cridar contra de l'altre, y ell que sí, tot fent l'enfadat, va dir:

— Ja ho acabaré jo tot això. Qui'n té la culpa es la meva dòna.

Y, agafant un ganivet, la va punxar del coll, allí aon s'havia rotllat la botifarra, y, ja ho crec!, li va sortir molta sang, cayent a terra com morta.

Aquell home li va dir:

— Però, home, això no's fa tant fort. Ara vindrà la justícia y'ns matarà a nantres!

— Què us sab greu que l'hagi morta? — va preguntar-li.

— Sí, — va respondre.

— Doncs bé: ja la faré resucitar.

Va agafar un corn y, tot sonant-lo, deya: — Trompeta de la vida fes tornar a la dòna viva.

Y la dòna's va alçar tant campant com si res.

Ja ho crec! Aquell home, que encara no estava prou escarmentat, li volia comprar el corn, més l'altre li va dir:

— Sempre torneu que us enganyo, y sempre voleu que us vengui coses. No'm pregueu, que no ho faré pas.

Però, tant y tant el va pregar, que, per fi, van quedar que li vendria per 800 unses, y que, encara que no li anés bé, no podia donar la culpa a ningú.

Després d'haver pagat, s'en va anar a casa seva ab aquell corn, tot content; y lo primer que va fer va esser matar a la seva dòna, després a les seves filles y després a les criades, deixant no més l'avia viva. Després va posar a tocar la corneta davant de cada una, dient:

— Trompeta de la vida fes tornar la dòna viva.

Però, per més que digués y toqués, may se movien, tant que, desesperat al veure'l mal que havia fet y que havia sigut enganyat, se va tornar boig y va voler anar a matar an els que l'havien enganyat; però no'ls va trobar, perquè ja, tement-s'ho, havien fugit d'aquells encontorns ab tota la riquesa y havien anat a viure a un punt en que no poguessin esser atrapats.

ASSUMPTA TUBERT

Recullit a Baget (provincia de Girona)

El món ens creu feliços.
Feliços sí que ho som:
jo tinc la meva esposa,
tu tens el teu espòs.

Idilis que floreixen,
reposos benefactors,
llars dolces y tranquiles
que acoblen ab amor
mainades rialleres
de frívols infantons.
Aixís pensen els altres
— l'enveja'ls omple'l cor —
que són les nostres vides
lo més feliç y dolç.
No saben que hi ha encara
entre nosaltres dos

un fat el més horrible
y el més amarg de tots
que 'ns mata l'alegria,
que 'ns martiritza'l cor.

Els solament ens veuen
y ens jutgen per això,
a mi ab la meua esposa,
a tu àb el teu espòs.

ALFONS MASERAS

L'APLEC DE SANTA LLUCIA

Aquell any la mare 'ns havia promès que aniríem tots els de casa a dinar *allà dalt* si li cullíem un bon cistell de cireres pera dur-hi a vendre.

Ja començaven de sortir-ne, y per l'*ajust*, en els nostres dos cirerers de la Bassa gran, may solien faltar-n'hi de primerenques.

El dissabte, vigília de Santa Lluçia, jo y el meu germà petit, en Rafel, dinàrem en una esgarrapada, agafàrem un cistell cada un y cap a l'hort falta gent.

De lluny ja les vegerem vermellejar, com si 'ns convidessin a cullir-les.

Lleuger com un esquiroi, me vaig enfil·lar, l'un després de l'altre, als dos cirerers, y, aplegant en Rafel desde abaix les que queyen, prompte n'omplírem, els cistells, y, ab ells al plec del braç, tornàrem, triomfants, cap a casa, enramellades les orelles de penjolls coralins.

— Mireu, mare: no'n volieu un cistell? Doncs aquí'n teniu dos.

— Y, per esser les primeres, són una riquesa, a fè — respongué ella, mirant-se-les satisfeta. — Vaja, bons minyons.

— Més, ja us en deveu recordar: demà a dinar a l'*ajust*. Y que cal ser-hi dejornet per adínerar aquest bé de Déu, — afegí senyalant les cireres.

— Ara, a brenar y a esperar els francesos, — diguí jo an en Rafel, disposant-me a fer-ho.

L'*ajust* de Santa Lluçia es un dels més bells y típics aplecs de Catalunya, aon, en devota y pintoresca gentada, extrenyen cada any, pel segon diumenge de Maig, antics llaços de patriòtica germanor els rossello-

nesos de tots els indrets de part d'allà de Perpinyà fins a la frontera d'Espanya, ab els empordanesos que poblen la vessant d'ençà del Pireneu, desde La Junquera a Figueres y Roses.

Pujant-hi d'aquesta banda, se veu blanquejar de lluny la vella ermita en una falda de serra pirenenca, entre les espesses suredes que són la riquesa d'aquella afrau rocosa y selvatge, qual altitut y magre terror la fan esquerpa a tot conreu.

Passat mitg dia, què es cas de poder-se refiar dels bailets en cap casa de La Junquera, la vigília de l'aplec! A estudi, ni pensar-hi! Qui aniria a esperar als francesos, doncs?

A mitja tarda, y durant tota la nit, la carretera de França es un garbuix de persones a peu y de carruatges de mil formes y grandaries.

S'hi veu, sobre tot, un estol de *carretes*¹ rosselloneses, llargues, llargues... Damunt d'elles, y en rengles de cadires, hi seuen homes, dònes y criatures d'aquell bonic troç de Catalunya, y les blanques *cofes*, guarnides de primoroses puntes, ab que joves y velles cobreixen llurs caps, ressalten y belluguen arreu. El graciós llenguatge d'aquella multitut, — català de vocalisació francesa, — omple l'espai d'insòlits y agradívols accents que, units als cants de la jovenalla y als sorolls diversos d'aquell immens trasbals, formen un conjunt ple d'alegria y animació.

Sovint criaturetes d'ulls embenats, guíades per llurs mares, o dònes ab ulleres verdes y grossos ciris a la mà lligats dintre dues mitges-canyes, que caminen a peu descalç, polsoses y espeuetades, diuen ben clarament que entre aquell brugit alegroy hi ha cors enguñosos y ànimes afligides que, en premi de son llarg pelegrinatge, esperen de la santa a qui'l consagren remey pera sa vista y conhort pera sos neguits.

Al vespre'ls hostals de la vila bullen de

1) No's cregui que la *carreta* rossellonesa sigui res de lo que a la Catalunya espanyola's coneix ab el nom de *carreta de bous*. Aquella es un carro ordinari de transport de tota mercaderia, gairebé de doble llargaria que 'ls d'aquí, ab fondo pla de fusta, sense estorat y altes baranes de pals o espatllers de posts.

gent, que s'hi enquireix com pot, disputant-se'l lloc; pels carrers no's pot tranzitar perquè'ls barren els carruatges que no han trobat soplúig en quadres ni porxos, y no hi ha cap camí, dels molts que van a la ermita, que no estigui atapatit de generació y sorollat per moviment y gatzara.

Mentres la gentada reposa allà dalt sota'ls arbres de la plaça o espera'l dia dormisquejant al redors de les parets de la capella, anem-nos-en al llit, que demà la mare prou que'ns en treurà tant bon punt piulin els pardals.

Tot despullant-nos, sentim ab en Rafel l'espiguet del floviol que marca'l contrapunt de la sardana ab que, la nit del disabte, se dóna la benvinguda als romeus. Y ab quin dalit refila son joyós déu-vosguard!

* * *

La fresqueta del matí'ns fa platxerosa la pujada, y ningú de casa sent el pes dels cistells de les cireres ni del cove de les provisions que, tot plegat ab nosaltres, van montanya amunt.

A dalt, quin espectacle! Sols pera veure aqueixa bella extesa de poblets, valls verdjantes, enlairats puigs y amples horisons, se pot desafiar la pitrada que ha de dar-se pera arribar-hi.

Allí, la Mare de Déu del Mont; abaix, el formídale castell de Figueres; enfront, la llegendaria montanya de Requesens; a l'esquerra, Roses, ab sa hermosa badia; a la dreta, les ermes Salines, l'històric Coll de Panissars y el regalat Canigó...

La plaça y els volts de l'ermita són un formiguer. La vermellor de les barretines y la blancor de les cofes en mitg d'aquest mar mobible de caps, es d'un 'cop d'ull encantador: sembla un camp immens de lliris y roselles.

Arreu parades de fira y lleminedures; marxants que baladregen llurs mercaderies; tritlleig jubilós y vibrant que s'esbomba del campanar de l'ermita, deixondint la contrada y enviant al lluny halenades de festa; rotllós ençà y enllà per terra, d'on surt el fum que denuncia preparatius de *bucòlica*; aire puríssim y aixiribidor, sol y flaires primaverencs, y joya bulliciosa en cel y

terra, saturant l'esperit de joventut, amor y poesia.

La mare diu que les cireres han estat roba de genovesos, perquè al cap d'una hora d'esser a dalt ja tenia'ls cistells buits, y això que les feya pagar pel pebre; el pare, que ja ha anat a la missa baixa que a primera hora s'es dita, cuida ara del dinar, que ja trotxa sota d'una alzina en un fogó fet ab tres pedres; mentres jo y en Rafel, casits a les faldilles de la mare, rodem parades y baboyes tot llepant dolçaines que'ns hi compra y obrint-nos pas ab feina pera arribar a l'iglesia a oir l'ofici en que hi toca la cobla; y ajuden a les religioses cerimonies capellans de totes les parroquies vehines.

L'altar lluu com una brasa de foc, puix entre'ls ciris de l'Obra y els dels romeus l'encesa es tant extraordinaria, que no hi ha relleix, motllura ni cornisa que no ostenti munió de llums. Fins hi ha rengles de ciris a terra a cada costat del presbiteri.

Santa Lluçia, ab el plat a la mà, contennint els dos ulls que la pietat li posa, com record de son gloriós martiri, destaca al centre en mig d'altres dos sants y sembla parlar ab bondat y dolçura a la multitud, que l'invoca de genollons a sos peus.

Comença l'ofici solemne, que la gentada ou ab devot silenci, sols interromput per les armonies de la música y els cants, no gaire afinats, del chor.

El *Gloria in excelsis*, entonat ab imponent majestat pel celebrant, ressona vigorós y triomfador per l'alta volta del temple, omplint-lo de religiosa fè y santa unció.

A l'acte de llevar Déu, una remor confosa de sospirs ofegats y llavis tremolosos difundeix entorn com un ressó plàcit de les divines paraules ab que'l sacerdot acaba de consagrar les místiques especies.

Ampla faixa lluminosa de sol primaverenc entra per un finestral de mitg-jorn y travessa la nau, esmortuint la flama bellugosa dels ciris y trayent esclats llampegants a les presentalles y llanties sospeses dels murs del santuari. Aquell davassall de màgica claror hi forma com una atmòsfera apoteòsica de gloria y benhaurança, que fa sentir a les ànimes devotes dolçors celestials inefables.

Acabat l'ofici, capellans y obrers canten

al peu de l'altar els goigs de la santa, qual tornada acompanya la cobla desde'l chor ab sos instruments. Tot-hom ne vol de goigs. Jo pidolo cinc cèntims a la mare y puc haver-ne també uns, a copia d'empentes y de furgar pera assolir el presbiteri, aon l'escolà'ls distribueix com pa beneit.

A l'eixir de la capella la mare compra, a la porta, medalles y pedres de Santa Llucia, que, segons la piadosa fama, curen, un cop beneides, tota mena de mal d'ulls tocant-los ab elles; y ens encaminem envers l'alzina del pare, travessant ab treballs la plaça y fent-me comprar jo a la parada dels romanços l'*Historia de Bertoldo, Bertoldino y Cacaseno*, y en Rafel un mico ab coloraines, d'aquells de cames y braços articulats que fan comedia pujant y baixant per un bastonet.

El pare ha fet una cassolada d'arroç ab pollastre que escampa apetitosa flaira pels encontorns de la seva cuina a l'aire lliure, arribant fins a fer salivera a les demés colles que pel mig d'aquells rebolls tenen també taula parada.

Fem, doncs, un dinar de cal general, ab lleminedures de l'aplec per postres y un xaretlo de la bota del recó, qual botella, a la pujada, m'havia penjat el pare a tall de sabre de sereno, pera dur-la costes amunt.

Ja tips, y mentres jo, pera passar temps, lleigeixo en un rotllo de *romeus* que prop nostre s'ha anat fent les agudeses de *Bertoldo* y les ximpleries de *Cacaseno*, la mare renta la plateria a la *font dels set raigs* de l'ermita y ho endega tot pera filar aviat.

De la propera plaça'ns venen, encisadores y tendres, les melodies de la tenora, que amida ab ritme matemàtic els curts y llargs de la sardana, puntejada seriosament per ampla roda d'homes y d'ones de l'Empordà y Rosselló, que, no cabent en el clos, s'escampen per les feixes vehines.

El centenari roure del mig, d'immensa y frondosa brancada, sosté'l cadafalc aon *juguen els joglars*, segons l'escayenta frase rossellonesa, y penjolls d'inquieta y aixerrida quitxalla, entre són verd fullam, són vistós detall d'aquell quadro animat y bellíssim, de fesomia francament catalana.

La sardana de les cuineres que han pujat a la montanya pera amanir la festa als cape-

llans y obrers, clou les balles, y després d'ella comença la dispersa arreu.

Per collades, baguenys y dreceres veu descapdellar-se costes avall, en corrues delitoses y contentes, com de gent que torna a casa, la munió nombrosa de l'aplec, y les carreteres de Figueres y el Perthús (primer indret del Rosselló), a l'hora del cap-vespre, van de gom a gom de tartanes, *carretes* y *vianants*.

Nosaltres arribem a casa ja ben entrelluscat, portant el pare, desde mitja baixada, a Sant Cristòfol an en Rafel, que, cansat y fent el bot perquè'l mico se l'hi havia espatllat, no'l podiem treure del camí.

Mentres ens despullem, la mare li acompanya ab veu carinyosa les darreres paraules del pare-nostre, que ell diu ensonillat, y al deixar-lo al llit, al costat meu, s'adorm, mormolant confosament:

— Oy que me l'adobarà'l mico, el pare?

Y ella, fent-nos un petó a cada hu, li respon:

— Sí, rateta meva; y bona nit que Déu nos dó a tots.

SALVADOR GENÍS

EL POLL DEL SOLDAT

(RONDALLA POPULAR)

AQUEST conte's comença ab un poll que trobaren al coll d'un soldat y que era una bestiassa tant regrossa, que de la pell d'aquest poll en feren la pell d'un tambor, y dels òssos de les cames en feren les manetes.

Ve després que en aquell poble la filla del Rey era per casar, y com que buscaven, més que res, un minyó que tingués instrucció, varen convenir que al qui endevinés de quina pell era fet aquell tambor li donarien la noya y tot lo demés; però, això sí, al qui s'errés tres vegades, an aquest el matarien.

Com que la princesa era guapa, y de terror y de vianda no'n vulgheu més que la que portava de dot, de les mil parts del món varen anar venint pretendents y més pretendents, per veure si endevinarien aquella prova de la pell del tambor. Y,

cah, cah! Tots deyen una, dos y tres pells; però com que cap, per més extranyes farams que diguessin, anava a ensopegar ab dir que era de pell d'un poll, tots els portaven desseguida a penjar, que ja les forques n'eren plenes.

Vet-aquí que un pastor d'aquí dalt a la montanya ho va saber allò d'aquella prova que tot se concloïa en endevinar una pell, y com que ell n'era molt enterat, perquè n'havia vistes moltes de pells, va fer el pensament d'anar-hi.

Vet-aquí que marxa aquell pastor, y, mireu si va tenir fortuna, que una de les primeres coses que va veure va ser un home espatarrellat, ab el cap a terra y fixant molt l'orella a terra com si escoltés. El pastor s'el va estar mirant una estona, y, veyent que sempre feya lo mateix, com que tenia prou calma, l'hi va dir:

— Que fas aquí, escoltant a terra?

— Ab el cap posat aquí, sense moure-m per res, m'entero de tot lo que passa pel món, — va dir l'altre. — No m'haig de bellugar per res y sé tot lo que passa.

— Que'm sabrias, doncs, dir de quina pell es fet un tambor que tenen a tal lloc, y que ningú, per ara, ho ha sapigut endevinar?

— Vols dir la pell d'aquell poll que's va anar a trobar al coll d'un soldat? Per culpa d'aquella pell ja n'han penjat qui sab els pretendents. Procura que no't passi a tu lo mateix, — va dir l'altre sense reparar-s'hi gaire.

Ja'n va tenir prou el pastor: marxa, deixant l'altre allí ataleyat escoltant lo que sentiria de terra; y més enllà ja's troba també un gegant que bufava, bufava sense parar may.

— Què hi fas aquí, — li va dir el pastor, — bufant sempre?

— Es que ab el meu buf faig anar set molins y encara m'en sobra. Tinc una bufera que no se m'acaba may.

— Ja va bé això, — va dir el pastor. (Y, «calla, que pot-ser et convindria un gegant aixís a tu», se deya entre ell.)—Que no voldries venir ab mi a fer una marxa? Jo ja't pagaria tot el gasto que anessis fent pel camí.

— Prou! — va dir l'altre. — Anem.

Y s'en van anar cap enllà, cap al palau del rey, y ja van ser dos de companys.

Caminant caminant, també ve que troben un altre gegant, que s'estava ab una ballesta tirant fletxes, però tant lluny que ells no veyen aont anaven a parar.

— Què hi fas aquí? — va dir el pastor.

— Carat, que no ho veus? D'aquí enfòra tiro ab la ballesta y mato mosquits del cim del campanar, — va dir l'altre.

Y comteu que ells apenes el veyen el campanar, de lluny que era.

També'l pastor va comprendre que un gegant aixís sempre convé, y li va fer proposta de pagar-li'l gasto pera que l'acompanyés. Y també l'altre s'hi va conformar, y ja van ser tres companys en aquell viatge.

Ve que encara'n troben un altre que anava lligat de cames ab unes trabes com aquestes que posem a la burra perquè no's mogui. Y també'l pastor li va dir:

— Què hi fas aquí, trabat de cames?

— M'ha calgut trabar-me aixís perquè, sinó, es tant el delit que tinc de córrer, que caminant destrompasso'ls conills y les llebres.

«Un caminador aixís sempre convé», va pensar el pastor, y també s'el va emportar en el seu viatge.

A l'últim, caminant, va venir que arribaren a la ciutat del rey, y no'n volgueu més de palaus y més palaus, y tot allò havia de ser pel que endevinés de quina pell era fet aquell tambor, perquè desseguida s'havia de casar ab la princesa.

Quan allí's varen veure ab aquell gran pastor ab el caputxó, ja's pensaren de la manera nova que'l penjarien, pera que fes més figura a dalt de la forca.

Però, cah, cah, ve que al dia de la prova'l pastor va dir dos pells, aixís, per fer veure que no l'encertava, y a l'últim diu:

— Aquesta pell es d'un poll y les manetes en són les cames.

En voleu de confusió! La princesa va desmayar-se al veure que s'havia de casar ab aquell pastor y el rey també estava tot enfadat, y tota la gent no sabien què fer, si exaltar-lo o no exaltar-lo. A l'últim varen determinar-se a fer-li fer una altra prova.

— Mira, — va dir el rey; — si vas a buscar l'aigua més depressa que una àliga que

tenim aquí, et casaras ab la princesa; sinó, també t'hem de penjar de totes les maneres.

— Això rai! — va dir el pastor. — Fem aquesta altra prova.

Tot era perquè en aquell palau tenien una àliga ensenyada, que cada dia'ls anava a buscar l'aigua, que la font era molt lluny, y diu que en aquell temps n'hi havia moltes d'àligues aixís ensenyades com ara'ls goços que també porten coses.

Surt l'àliga ab el canti al coll, y el pastor hi envia an aquell que corria més que'ls conills y llebres. Y, si fa no fa, varen arribar tots dos a l'hora a la font, el gegant y l'àliga. Però ve que, sent els cantis omplerts, el gegant s'adorm, y l'àliga anava venint ab els cantis que ja acabava d'arribar.

Desseguida'l pastor fa sortir l'altre gegant, que tiri una fletxa ab la ballesta a la punta del nas de l'altre, que mitg li va escapsar, y aixís va despertar-se; però, ab tot, l'àliga ja anava venint y acabava de ser allí.

Aleshores el pastor fa sortir encara l'altre gegant, aquell que bufant feya anar set mo-

lins, y li fa donar una manxada a l'àliga, que l'en va fer entornar a la font de l'espenta que li va donar.

Mentrestant l'altre que destrompassava'ls conills y llebres y que ara ja no portava trabes, s'arrenca ab els cantis cap al palau y, ja ho crec, hi va arribar molt primer que l'àliga; però molt primer, ni cal parlar-ne.

Quan el rey va veure allò ja va canviar de parer, y la princesa, a poc a poc, se va anar aficionant an aquell pastor, tant, que's van casar y va ser prou ric aquell pastoras tota la vida.

LA SENYORA PEPA

NOVA

S'ha publicat un llibre de prosa catalana titulat *Idilis Negres*, degut a la ploma del nostre amic I. L. Brichs Quintana, ab una portada galanament dibuixada per l'Ismael Smith.

Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona

LA SALUT DELS NENS

S'OBTÉ USANT ELS

Granulinos Serra

A BASE DE LACTE-POSFAT DE CALÇ QUÍMICAMENT PUR

Els **Granulinos Serra**, per la seva elaboració, constitueixen un dels millors reconstituyents de l'infantesa, y, per sa confecció y forma de confits, que'ls dona l'aspecte d'una llepolia, els nens mateixos els demanen ab veritable afany.

DESPATX:

PELAYO, 9. = BARCELONA

ANEMIA,

clorosis, esllanguiment, pobresa de sang, desarreglos periòdics, palpitations nervioses, desvaneixements, debilitat per l'excés de treball mental, agotament per perdues humorals, se curen aviat ab la

Hemoglobina Líquida Dr. Grau

Demani-s en les farmacies. ~ Depòsit: Grau y Bufill, Campo Sagrado, 24

FIGUERAS

TAPIOQUES Y PURÉS

SUPERIORS

A TOTS ELS EXTRANJERS

PLAQUES ANGLESES CADETT

■■■■ Nova emulsió ROYAL STANDARD ■■■■

Les millors y més sollicitades plaques del món per ses condicions de Rapidesa * Transparencia * Vigor * Finura de gra Hemogenitat * Resistencia al vel * Inalterabilitat

REPRESENTACIÓ EXCLUSIVA PERA ESPANYA

FERNANDEZ Y CARBONELL

Cosmos Fotográfico * Rambla Canaletes, 1
Barcelona

